

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О. М. БЕКЕТОВА**

***МЕТОДИКА РОЗРОБЛЕННЯ ЗАСОБІВ ДІАГНОСТИКИ
ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ОЦІНЮВАННЯ
РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ***

**Харків
ХНУМГ
2014**

Методика розроблення засобів діагностики якості вищої освіти та оцінювання результатів навчання / Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад. : Н. І. Гордієнко. – Х.: ХНУМГ, 2014. – 29 с.

Укладач: канд. екон. наук, професор Н. І. Гордієнко

Рецензент : д-р екон. наук, професор Т. В. Момот

*Рекомендовано кафедрою фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту,
протокол № 8 від 21.03.2014 р.*

ЗМІСТ

1. КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ.....	4
2. ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНО-ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ	7
3. МЕТОДИКА РОЗРОБЛЕННЯ ЗАСОБІВ ДІАГНОСТИКИ ЯКОСТІ ОСВІТИ.....	9
4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ПОТОЧНИХ ФОРМ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТАМИ.....	10
5. ОРІЄНТОВНА СТРУКТУРА КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	15
6. ПРОВЕДЕННЯ ЗАМІРІВ ЗАЛИШКОВИХ ЗНАНЬ ПРИ АКРЕДИТАЦІЇ НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ (СПЕЦІАЛЬНОСТІ).....	17
7. ОФОРМЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗАМІРУ ЗАЛИШКОВИХ ЗНАНЬ.....	19
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	20
ДОДАТОК А. Приклади тестових завдань підсумкового контролю.....	21
ДОДАТОК Б. Титульний аркуш курсової роботи.....	25
ДОДАТОК В. Відомість результатів виконання студентами групи комплексної контрольної роботи.....	26
ДОДАТОК Д. Приклад завдання для виконання ККР.....	28

1. КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ

Для студентів денної форми навчання:

Контроль за успішністю студента здійснюється з використанням методів, визначених галузевими стандартами вищої освіти України та з використанням методів і прийомів, які визначаються вищим навчальним закладом.

Поточний контроль знань студентів здійснюється на підставі оцінювання таких об'єктів контролю:

- систематичність та активність їх роботи протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни;
- контроль за виконанням модульних завдань.

При контролі систематичності та активності роботи студентів оцінюванню підлягають: **відвідування семінарських і практичних занять, активність та рівень знань при обговоренні питань на семінарах, завдання для самостійного вивчення, підготовка рефератів та їх захист, участь у студентських конференціях, гуртках, конкурсах, олімпіадах.**

Оцінювання знань студентів включає в себе оцінки за якість, систематичність і активність роботи студента протягом вивчення курсу, а також оцінки за виконання модульних завдань. Кожен змістовий модуль закінчується поточним тестовим контролем.

Результати поточного контролю викладач повинен використовувати для оцінки рівня знань студентів, формування вмінь і навичок. Поточний контроль проводять після вивчення тем або блоків, які мають логічну завершеність. В підсумок поточного контролю поряд з результатами виконання тест – завдання включаються результати практичних завдань, курсового проектування, виконання лабораторних занять, індивідуальних та розрахунково-графічних робіт, передбачених програмою дисципліни.

Розподіл на блоки і визначення числа поточних модулів проводиться з розрахунку, що кожен блок має містити 36 навч. годин. Якщо наприклад модуль має 36 навч. годин, тоді цей модуль можна розбити на 2 блоки по 18 годин.

Поточний контроль проводиться по блокам дисципліни і тому *не повинен* мати всі типи тестів, що пропонуються стандартами вищої освіти, а лише ті, які найбільш повно відповідають змісту блоку модуля.

При оцінці знань, умінь і навичок на етапі проведення поточного контролю доцільно застосовувати заохочувальні і штрафні бали, які не повинні

перевищувати рівня 10% від теоретично можливого рейтингу дисципліни. Додана чи віднята певна кількість балів суттєво впливає на рейтинг дисципліни, є ефективним інструментом виховної роботи і може бути використана за бажанням викладача.

Підсумковий контроль визначає систему і структуру знань студента в цілому, він є заключним етапом контролю якості знань з дисципліни, що вивчалась. У тестові завдання підсумкового контролю виносяться питання стосовно всього курсу.

Завданням ПМТК є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатність творчого використання накопичених знань, уміння формувати своє відношення до певної проблеми, що впливає з дисципліни.

Якщо в навчальному плані передбачено закінчення дисципліни *екзаменом*, то відсотковий розподіл оцінки наступний:

60% балів відводиться на поточні тестові контролю і 40% на підсумковий тест.

Загальна кількість балів, яку може одержати студент за змістовим модулем (блоком) підраховується таким чином:

$$B_{\text{заг}} = B_{\text{заг}} = \sum_{i=1}^I L_i + \sum_{i=1}^p PZ + \sum_{i=1}^h HP + \sum_{i=1}^r ПТК$$

$\sum_{i=1}^I L_i$ — сума балів за лекції, I — кількість лекцій,

$\sum_{i=1}^p PZ$ — сума балів за практичні (лабораторні, семінари тощо) заняття;

p — кількість практичних (лабораторних робіт, семінарів тощо);

$\sum_{i=1}^n HP$ — сума балів за наукову роботу;

n — кількість елементів наукової роботи;

$\sum_{i=1}^p ПТК$ — сума балів за поточний тестовий контроль;

p — кількість поточних тестових контролів.

Якщо змістових модулів декілька, тоді загальна кількість балів за модуль розраховується так:

$$B^M = \sum_{i=1}^p B_{заг} + \sum \text{ПМТК}$$

$\sum \text{ПМТК}$ – кількість балів за підсумковим модулем

Оцінка студента буде визначатись відношенням загальної фактично набраної кількості балів ($\sum B_{\phi}$) до максимально можливої ($\sum B_{\max}$)

$$O = \frac{\sum B_{\phi}}{\sum B_{\max}}$$

Якщо в навчальному плані передбачено закінчення дисципліни заліком, то відсотковий розподіл оцінки наступний: 60% балів відводиться на поточні тестові контролю і 40% на підсумковий тест, але зазначена частка на підсумковий тест – контроль повинна зменшуватись з наявністю якісного методичного забезпечення і розвитку самостійної роботи студентів.

При розрахунку балів за наукову роботу потрібно враховувати, що на неї приходить 10% від максимальної кількості балів за змістовний модуль.

Ці бали виділяються на такі види наукової роботи:

Написання статті на наукову конференцію – 50 % загальної кількості балів; доповідь на науковій конференції – 15%, написання реферату – 20%, участь в олімпіаді – 10 %, інша наукова діяльність – 5%.

При оцінці знань, умінь і навичок на етапі проведення поточного контролю ($\sum_{i=1}^I L_i, \sum_{i=1}^p PZ$) доцільно застосовувати заохочувальні і штрафні бали.

Підсумкове оцінювання засвоєння навчального матеріалу дисципліни визначається шляхом проведення семестрового іспиту (заліку) та формується як інтегрована оцінка засвоєння всіх видів контролю за модулем.

Студент, який набрав необхідну кількість балів має можливість скласти екзамен (залік) з метою підвищення свого рейтингу за даною навчальною дисципліною.

Результати оцінювання успішності студента фіксуються за шкалою ECTS (табл.1):

Таблиця 1 - Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Для студентів заочної форми навчання

Поточний контроль знань студентів заочної форми навчання – це оцінка якості виконаних самостійно контрольних робіт, розрахунково–графічного матеріалу, курсових робіт (проектів) та результату їх захисту.

Підсумкове оцінювання засвоєння навчального матеріалу дисципліни визначається шляхом проведення підсумкових тестів, розроблених згідно ОПП та цих методичних рекомендацій.

Підсумкове оцінювання знань студентів заочного відділення також може проводитись у вигляді екзамену чи заліку.

Співвідношення поточного і підсумкового контролю - 40% і 60%.

Загальна кількість балів визначається як сума балів поточного і підсумкового контролю. Оцінка студента буде визначатись відношенням загальної фактично набраної кількості балів до максимально можливої у відсотках, з подальшою трансформацією результатів у п'ятибальну систему.

2. ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНО-ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

Для кожного ПМТК викладач самостійно визначає кількість тестових завдань з урахуванням рівня знань студентів і ін. фактів.

Кількість балів контрольних тестів визначається такими чинниками:

- кількістю змістовних модулів дисципліни;
- обсягом і складністю для засвоєння матеріалу модуля;
- співвідношенням груп навчальних елементів;

- важливістю для визначення рівня індивідуальних досягнень відносно вимог освітньо-кваліфікаційного рівня;
- кількістю нормативно-правових показників, обов'язкових для запам'ятовування;
- рівнем використання теорії під час практичних, лабораторних робіт та інших видів аудиторних занять і самостійної роботи;
- рівнем формування умінь та навичок;
- комбінацією різних типів тест-завдань, що визначають рівні пізнання чи компетентності;
- індексом складності й диференціюючої здатності тест-завдань.

Тривалість проведення контролю знань, умінь і навичок студентів рекомендована для:

- експрес – контролю 15 – 20хв.,
- поточного контролю 1 – 2 години;
- підсумкового контролю 2 – 3 години.

Підсумковий контроль включає питання з усіх змістових модулів дисципліни і здійснюється у строго визначений час з академічною групою (потоксом).

Обсяг екзаменаційного (підсумкового) тесту – 100 балів.

Вимоги до засобів об'єктивного контролю ступеня досягнення кінцевих цілей освіти та професійної підготовки та основні типи тестів наводяться в стандартах вищої освіти.

Приклад оформлення підсумкового модульного тестування з використанням варіантів тестів наведено у ДОДАТКУ А.

За вимогами МОН України тест має проходити стандартизацію з метою установаження діагностичних властивостей тесту шляхом визначення статистичних параметрів.

Визначальними чинниками є індекс складності (I_c) і індекс диференціюючої здатності (I_d).

$$I_c = \frac{H + L}{n} \times 100\%$$

$$I_d = 2 \times \frac{H - L}{n}$$

L – кількість правильних відповідей у „слабкій” підгрупі

H – кількість правильних відповідей у „сильній” підгрупі,

n – загальна кількість екзаменованих в обох групах (підгрупах).

Прийнятним вважається тест коли I_c знаходиться в межах 30 – 70%, а I_d – 0,25 – 0,35.

Чим більше I_c , тим легше тест – завдання і навпаки.

Збільшення I_d свідчить, що відповіді на тест завдання краще виявляють більш обізнаних студентів серед екзаменованих.

Тест завдання з незадовільними індексами переглядаються і переробляються, або вилучаються з підсумкового розрахунку кількості балів. Якісний аналіз тестових завдань проводиться за умови, коли пілотне тестування проводиться у групі чисельністю не менше 20 осіб, розподіленій на умовні „слабку” і „сильну” групи (до 1/3 від кількості екзаменованих). Чим більше n , тим надійніший стандарт тесту.

3. МЕТОДИКА РОЗРОБЛЕННЯ ЗАСОБІВ ДІАГНОСТИКИ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Технологія проведення підсумкового модульно-тестового контролю включає наступні етапи:

- створення системи базових тестових завдань,
- конструювання тесту,
- проведення тестового екзамену,
- оцінювання ступеня досягнення кінцевих цілей освітньо-професійної підготовки студентів відповідно до об'єктивних критеріїв.

Розроблення тестів починається з компонування проекту тесту, який у подальшому за допомогою відповідних методів перетворюється у тест.

Компонування тестового матеріалу починається з визначення поданого в ОКХ уміння, рівень сформованості якого треба в разі необхідно визначити знання, на основі якого сформовано уміння. Знання у вигляді аналізу змістового модулів, що адекватні темам навчальних дисциплін або практик, що вивчаються, подані в ОПП.

Для виявлення рівнів сформованості знань щодо змісту навчального елемента (ознайомчо–орієнтовного, понятійно–аналітичного, продуктивно–синтетичного), - застосовують 2 типи тестів:

- закритої форми із запропонованими відповідями, із яких вибирають одну чи декілька правильних, чи тестами на відновлення відповідності частин;
- відкритої форми - з вільно конструйованими відповідями.

4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ПОТОЧНИХ ФОРМ КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ СТУДЕНТАМИ

Протягом вивчення модулю певної дисципліни студенти для закріплення теоретичного матеріалу виконують самостійно практичні та лабораторні завдання, РГЗ, курсові роботи, пишуть реферати, які є основою наукової роботи студента.

Мета методичних вказівок щодо самостійної роботи, яка є невід'ємною частиною навчального процесу, - конкретизація самостійної роботи студента з метою удосконалення процесів освоєння дисципліни, поєднання вивчення теоретичних основ і відпрацювання практичних навичок, виконання і захисту самостійної роботи, єдності навчання та науково – дослідної роботи.

Освоєння змістовних модулів курсу відповідно до програми, передбачає самостійне вивчення теоретичних основ дисципліни, виконання практичних завдань, РГЗ, курсової роботи і написання рефератів на базі опрацювання студентом відповідних літературних джерел.

У навчальних завданнях до кожної теми викладач указує перелік питань, літературних джерел і практичних завдань.

Самостійна робота студента контролюється викладачем курсу, який встановлює час консультацій та термін виконання студентом самостійної роботи.

Самостійні (лабораторні) завдання студентом виконуються в окремому зошиті чи в комп'ютерному наборі на листах формату А4. Параметри сторінки: верхній і нижній краї листа—20 мм, лівий — мм, правий — 10 мм.

Шрифт TNR, 14 кеглем, через 1,5 інтервали.

Підготовка реферату — один з видів наукової роботи студентів і один з етапів вивчення змістовного модулю курсу, що дозволяє поглибити теоретичні знання та практичні навички аналітичної роботи з окремих тем на основі самостійного опрацювання і узагальнення матеріалів, нормативних і літературних джерел.

При написанні реферату студент повинен показати вміння користуватися нормативними документами, літературними джерелами, узагальнювати матеріали, формулювати обґрунтовані висновки і пропозиції.

Написання реферату включає такі етапи: вибір теми; визначення завдань дослідження та складання плану реферату; підбір літературних джерел і фактичного матеріалу; власне написання і оформлення реферату.

Тема реферату обирається студентом з наданого переліку тем самостійно

або з допомогою викладача.

Після обрання теми реферату визначається її мета і об'єкт дослідження, що, в свою чергу, допоможе вирішити визначені студентом завдання при підготовці реферату.

Мета реферату — закріплення теоретичних знань з модулю дисципліни, поглиблене вивчення і розробка окремих проблемних питань, узагальнення і підготовка пропозицій (з використання аналітичних методів).

Після визначення мети і завдань дослідження студент разом з викладачем складає план реферату і визначає строки його написання та захисту.

Реферат виконується студентом з використанням одержаних знань при вивченні попередніх базових курсів.

План реферату повинен передбачати послідовний виклад матеріалу і відображати його зміст. При написанні реферату може використовуватися фактична інформація базового підприємства, де студент працював (є) або проходив практику. Використані інформаційні матеріали (звітність) наводяться як в тексті реферату, так і в додатках.

Загальний обсяг реферату – до 10 друкованих сторінок (без додатків і списку літератури).

Підготовлений реферат може мати приблизно таку структуру.

1. Титульний лист.
2. Зміст.
3. Вступ (1—2 стор.).
4. Загальнотеоретичний розділ (1—2 стор.).
5. Розділ з оцінки аналітичних методів (3—4 стор.).
6. Висновки (1—2 стор.).
7. Список використаної літератури.
8. Додатки.

У висновках студентом викладаються самостійні узагальнення і пропозиції, які послідовно відображають результати дослідження студентом даної теми.

Список використаної літератури містить лише ті джерела, які були безпосередньо використані при написанні реферату.

У додатках до реферату містяться використані студентом при розробці даної теми первинні документи, звітні форми, графіки та інші матеріали, які роблять результати дослідження більш наочними.

Для написання реферату слід використовувати фактичний матеріал

базового підприємства, а також статистичні дані. Характер і обсяг такої інформації залежить від теми і рівня деталізації дослідження. Тому до початку збирання фактичного матеріалу доцільно визначити перелік необхідних показників, джерела інформації, послідовність збирання даних. Зібраний практичний матеріал слід систематизувати з використанням статистичних та економіко – математичних методів (середні величини, індекси, ряди динаміки, групування та ін.)

Таблиці розміщують відразу після посилання на них у тексті. Вони повинні бути простими і зрозумілими. Нумеруються таблиці послідовно в межах розділу, причому номер розміщується ліворуч над заголовком разом із словом «Таблиця», наприклад: Таблиця 2.3 – Одиниці виміру в таблицях наводяться згідно з стандартом.

При використанні в тексті формул обов'язково вказується значення символів. Формули нумеруються послідовно в межах розділу, наприклад (1.1). Перша цифра вказує розділ, друга — порядковий номер формули.

При виконанні розрахунково-графічних завдань до оформлення тексту зберігаються ті ж вимоги, що і при написанні реферату.

Загальний обсяг розрахунково-графічних завдань (РГЗ) – до 20 сторінок (без додатків і списку джерел).

Структура РГЗ приблизно така:

1. Титульний аркуш;
2. Завдання РГЗ;
3. Зміст;
4. Вступ (1—2 стор.).
5. Загальнотеоретичний розділ (2—4 стор.).
6. Розділ з аналітичною і графічною оцінкою (8—10 стор.).
7. Висновки (1—2 стор.).
8. Список використаних джерел.
9. Додатки.

До додатків включаються матеріали, що є копією документів, інструкцій, звітів, розрахункові таблиці, схеми чи діаграми.

Вимоги до оформлення студентами тексту курсових робіт

Курсова робота є формою контролю знань з окремих дисциплін. Вона повинна відображати: рівень опанування основних понять з курсу, що вивчається; вміння студентами аналізувати, узагальнювати, досліджувати літературні джерела та інформаційні дані, а також розробляти напрямки

поліпшення роботи в тій чи іншій площині суб'єкту господарювання та аналізувати їх можливі наслідки.

Тема курсової роботи обирається студентом самостійно, виходячи з рекомендованої проблематики, і узгоджується з викладачем.

У курсовій роботі має бути висвітлення теоретичних засад проблеми, що вивчається, аналіз різних підходів до її вирішення, показ шляхів реалізації передбачуваних заходів та їх очікуваного впливу на результати діяльності суб'єкту господарювання.

Оформлення курсової роботи повинне відповідати вимогам ДСТУ 3008-95 «Документація». Звіти у сфері науки і техніки».

Обсяг курсової роботи — до 30 сторінок друкованого тексту. Додатки не входять у вказаний обсяг. Текст роботи бажано викладати державною мовою.

Курсова робота виконується у комп'ютерному наборі на одній стороні аркуша білого паперу формату А4. Параметри сторінки: верхній і нижній краї листа—20 мм, лівий —20 мм, правий — 10 мм. Роботу друкують через 1,5 інтервали.

Скорочення слів і словосполучень мають відповідати чинним стандартам з бібліотечної та видавничої справи.

Розділи і підрозділи повинні мати заголовки. Заголовки слід розміщувати посередині рядка і друкувати великими літерами без крапки в кінці, не підкреслюючи. Заголовки підрозділів, пунктів і підпунктів слід починати з абзацного відступу і друкувати маленькими літерами, крім першої великої, не підкреслюючи, без крапки в кінці.

Абзацний відступ повинен бути однаковим упродовж усього тексту і дорівнювати п'яти знакам.

Якщо заголовок складається з двох і більше речень, їх розділяють крапкою. Перенос слова у заголовку розділу не допускається. Відстань між заголовком і подальшим чи попереднім текстом має бути за машинного способу не менше ніж два рядки. Відстань між основами рядків заголовка, а також між двома заголовками приймають такою, як у тексті.

Сторінки слід нумерувати арабськими цифрами, додержуючись наскрізної нумерації впродовж усього тексту. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Титульний аркуш і завдання з курсової роботи включаються до загальної нумерації сторінок роботи. Номер сторінки на них не проставляють.

Розділи, підрозділи слід нумерувати арабськими цифрами. Підрозділи

повинні мати порядкову нумерацію в межах розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу відокремлених крапкою. Після номера підрозділу крапку не ставлять.

Ілюстрації (рисунки, графіки, схеми, діаграми) розміщують безпосередньо після тексту де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації мають бути посилання в тексті. Ілюстрації слід нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу. Після номера вказується назва ілюстрації. Наприклад: Рис. 2.1 – Схема управління підприємством.

Таблиці також слід нумерувати арабськими цифрами в межах розділу. Слово „Таблиця” пишуть справа над тематичним заголовком таблиці без крапки в кінці, наприклад: Таблиця 4.2 – У разі переходу на наступну сторінку над таблицею зазначають: Продовження таблиці 4.2. За перенесення частини таблиці допускається заміна заголовку відповідними номерами граф чи рядків, які обов’язково в такому разі мають бути на початку таблиці.

У додатку вміщують матеріал, який є необхідним для повноти розкриття теми, але включення його до основної частини може заважати сприйняттю змісту курсової роботи або занадто збільшує обсяг певного розділу. Позначення додатків здійснюється великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, Ї, І, Й, О, Ч, Ь. Слово „Додаток” пишуть посередині рядка наприклад: „Додаток В”.

Посилання на ілюстрації в курсовій роботі дають порядковим номером ілюстрації, наприклад: див.табл.1.3.

Структура курсової роботи:

1. Титульний аркуш;
2. Завдання курсової роботи;
3. Зміст ;
4. Вступ ;
5. Основна частина, яка складається з 2 — 3 розділів за напрямками розкриття теми;
6. Висновки та пропозиції;
7. Список джерел;
8. Додатки.

До додатків можуть бути включені матеріали, що є копією документів, інструкцій, звітів, або розрахункові таблиці, додаткові узагальнювальні схеми чи діаграми. За наявності кількох додатків слід оформити окрему сторінку

„ДОДАТКИ”, номер якої є останнім, що належить до обсягу курсової роботи.

Титульний аркуш і завдання з курсової роботи включаються до загальної нумерації сторінок роботи. Номер сторінки на них не проставляють.

Перелік джерел

Перелік джерел, використаних у роботі, наводять у кінці тексту роботи. У відповідних місцях тексту мають бути посилання на літературу, які подаються у квадратних дужках з зазначенням номера, наприклад: „у працях [3—5]”.

Джерела можна розміщувати в списку одним з таких способів: у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування), в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

Відомості про джерела, які включено до списку, необхідно подавати згідно з вимогами державного стандарту.

Приклади оформлення:

1. Гордієнко Н. І. Трансформація відображення в обліку витрат українських підприємств відповідно до вимог GAAP USA / Н. І. Гордієнко, Т. В. Гордієнко // Коммунальное хозяйство городов. Сер. Экономические науки: науч.-техн. сб. – К., 2009. – Вып. 87. – С. 295—300.
2. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами: практ. посіб. / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко. – К.: Лібра, 2004. – 768 с.

5. ОРІЄНТОВАНА СТРУКТУРА КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Пояснювальна записка (мета контрольних завдань, зв'язок з кваліфікаційною характеристикою, структура пакету, технологія контролю та тривалість кожної складової, критерії оцінювання).

2. Зміст структурних частин (кількість і зміст структурних частин визначаються особливостями дисципліни та особливостями технології контролю):

- Теоретична частина (контроль знань):

або перелік контрольних питань для письмового іспиту;

або бланк тестів та ключ до них, форма бланку до тестування;

або дискета з тестами.

- Практична частина (контроль умінь та навичок):

ситуаційні завдання або розрахункові задачі.

- Критерії оцінювання.

- Перелік нормативно-довідкової літератури, користування якою передбачено при виконанні завдань.

До засобів діагностики якості вищої освіти належать комплексні контрольні роботи ККР з гуманітарних, фундаментальних та фахових дисциплін. ККР розробляються кафедрою з урахуванням освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця та робочих програм навчальних дисциплін.

Вимоги до складу, змісту та порядку розробки пакетів ККР такі:

1. До складу пакетів комплексних контрольних робіт входить:

Структура пакету ККР

- Навчальна програма нормативної дисципліни.
- Комплексна контрольна робота з дисципліни.
- Рецензія на комплексну контрольну роботу.
- Критерії оцінки виконання завдань комплексної контрольної роботи.
- Перелік довідкової літератури, використання якої дозволяється при виконанні комплексної контрольної роботи.

1. Затверджена Міністерством освіти і науки України навчальна програма нормативної дисципліни є складовою галузевого стандарту освіти. Внесені зміни до її змісту повинні бути узгоджені з Міністерством освіти і науки України.

2. Комплексна контрольна робота — це перелік формалізованих завдань, розв'язання яких потребує вміння застосовувати інтегровані знання програмного матеріалу дисципліни.

3. ККР з кожної дисципліни повинна мати не менше 30 варіантів формалізованих завдань рівнозначної складності, термін виконання яких — 80-90 хв.

4. Усі завдання ККР повинні мати професійні спрямування і їх вирішення потребувати від студентів не розрізнених знань окремих тем і розділів дисципліни, а їх інтегрованого застосування.

5. Кожне завдання ККР повинно розпочинатися словами: "Визначити", "Обґрунтувати", "Проаналізувати", "Дати оцінку". При їх вирішенні студент повинен продемонструвати не репродуктивну, а творчу розумову, креативну діяльність.

6. Оцінка за виконання ККР виставляється згідно з діючим положенням за чотирибальною системою: "відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно".

7. При розробці критеріїв оцінки за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Крім того, необхідно враховувати здатність студента: диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання; застосовувати правила, методи, принципи, закони в конкретних ситуаціях; інтерпретувати схеми, графіки, діаграми;

встановлювати відмінності між причинами і наслідками;
аналізувати, оцінювати факти, події і прогнозувати очікувані результати прийнятих рішень;

викладати матеріал логічно, послідовно з дотриманням вимог ЄСКД та ЄСТД.

8. Рецензію на ККР з фундаментальних і професійно орієнтованих дисциплін дають випускні кафедри на підставі всебічного аналізу.

9. При складанні рецензії необхідно показати:

позитивні моменти розробленого ККР;

відповідність варіантів завдань програмним вимогам;

професійне спрямування та реалізацію принципу комплексності в розроблених варіантах завдань;

рівнозначність варіантів завдань за їх складністю та можливість застосування комп'ютерної техніки при їх вирішенні;

обґрунтованість критеріїв оцінки виконаних завдань;

недоліки та шляхи поліпшення завдань;

можливість їх використання для оцінки рівня готовності студентів до вивчення спеціальних дисциплін.

До переліку довідкової літератури включаються таблиці, каталоги, довідники, які не мають методик здійснення розрахунків або короткого викладу процесів і явищ.

Пакети ККР розробляються кафедрами вищих навчальних закладів і використовуються:

при самоаналізі ВНЗ з метою коригування робочих навчальних програм, удосконалення організацій навчального процесу;

при акредитаційній або атестаційній експертизі з метою державної оцінки рівня підготовки студентів.

10. Для розробки пакету ККР кафедра створює робочу групу і подає її на затвердження керівнику навчального закладу. До складу робочої групи залучаються найбільш кваліфіковані професорсько-викладацькі кадри.

6. ПРОВЕДЕННЯ ЗАМІРІВ ЗАЛИШКОВИХ ЗНАНЬ ПРИ АКРЕДИТАЦІЇ НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ (СПЕЦІАЛЬНОСТІ)

При акредитації напряму підготовки (спеціальності) або ВНЗ обов'язковим є процедур а написання ККР, причому двічі: при підготовці акредитаційної

справи (самоаналіз) та при роботі експертної комісії.

До виконання ККР залучаються всі групи студентів напряму підготовки або спеціальності, яка акредитується, денної форми навчання, після завершення студентами вивчення певної дисципліни. У цих заходах по винні прийняти участь не менше 90% складу академічних груп, які перевіряються.

Перевіряються знання з дисциплін, вивчення яких закінчено в попередньому семестрі або поточному році навчання. Дисципліни, по яким будуть проводитись заміри залишкових знань, призначаються вибірково, рівномірно із гуманітарного, фундаментального та фахового блоків дисциплін навчального плану. При цьому кожна учбова група має написати ККР не менше як з двох дисциплін. Як правило, студенти однієї групи мають проходити заміри залишкових знань не більше, ніж з однієї дисципліни на день.

При самоаналізі перевірку залишкових знань організовує декан факультету із завідувачами відповідних кафедр. Результати залишкових знань порівнюються із результатами сесії (різниця повинна складати не більше 5%). У відповідності до Ліцензійних вимог показник успішності повинен складати не менше 90%, а показник якості знань не менше 50%.

При замір і залишкових знань (самоаналіз) використовуються ККР, розроблені ведучими викладачами дисципліни та затверджені в установленому порядку.

При роботі експертної комісії за рішенням її голови можуть використовуватись ККР, розроблені безпосередню вищим навчальним закладом, який акредитується.

При призначенні аудиторій для проведення замірів знань навчальна частина закладу керується вимогою забезпечення кожного студента окремим робочим місцем (за столом-один студент).

Навчальна частина закладу забезпечує підготовку для кожного студента аркушів для виконання ККР з кутовим штампом закладу освіти, а також бланки оцінювальних відомостей з зазначенням прізвищ та ініціалів студентів за списком групи.

У час, зазначений в розкладі, в присутності експерта викладач, відповідальний від кафедри за проведення ККР, роздає слухачам проштамповані аркуші, варіанти завдань, дає довідку про мету і завдання перевірки знань, відповідає на можливі запитання слухачів щодо змісту ККР, вимог до виконання, критерії оцінки.

У відомості, фіксуються відсутні за списком.

За чверть години після початку роботи з студентами викладач відповідальний від кафедри, залишає аудиторію і надалі ККР виконується студентами в присутності лише експерта.

Присутність в аудиторії інших осіб в цей час не допускається. При встановленні такого факту результати виконання контрольних робіт групою анулюються і здійснюється повторний замір.

При наявності в роботі слухача великої кількості виправлень, перекреслень, тощо робота оцінюється незадовільною оцінкою.

По мірі виконання робіт студенти здають експерту робочі аркуші і звільняють аудиторію.

Завідуючий відповідною кафедрою забезпечує перевірку в присутності члена експертної комісії силами викладачів кафедри та залучених до перевірки представників інших споріднених ВНЗ виконання студентами контрольних робіт, заповнення оцінювальної відомості та опечатування в конверті матеріалів проведеного заміру знань.

7. ОФОРМЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗАМІРУ ЗАЛИШКОВИХ ЗНАНЬ

Порядок оформлення результатів замірів залишкових знань при ректорській контрольній роботі

Результати ректорської контрольної роботи розглядаються на основі співставлення результатів підсумкового або модульного контролю (сесії) знань з дисципліни.

Результати ректорських контрольних робіт оформляються протоколом, який вноситься на розгляд вченої ради університету.

Порядок оформлення результатів замірів залишкових знань при акредитації напряму підготовки (спеціальності)

До конверту вкладаються тексти контрольних робіт студентів. На конверті зазначаються реквізити закладу освіти, форма навчання, курс, група, кількісний склад слухачів за списком, а також тих, що приймали участь у роботі, кількість та відсоток тих, хто отримав "5", "4", "3", "2", середній по групі за виконання контрольної роботи і середній бал по групі за підсумком попереднього етапу вузівського поточного контролю чи матеріалами самоаналізу.

Ця сторона конверту підписується експертом, відповідним завідуючим відповідної кафедри і деканом факультету. Конверт здається голові експертної комісії в день проведення заміру знань.

Оцінювальні відомості по групах, заповнюються та включаться до акредитаційної справи. Копії цих відомостей разом з конвертами з ККР залишаються у навчальному закладі, та зберігаються на правах архівних документів.

Підсумки, висновок і рекомендації експертів за наслідками виконання ККР зазначаються у відповідному розділі і довідки про акредитаційну експертизу, яку готує експертна акредитаційна комісія.

За наслідками виконання ККР складаються зведені відомості за формою. Зведені дані в розгорнутому вигляді за напрямками підготовки (спеціальностями) підписуються головою експертної комісії і ректором ВНЗ.

Наслідки виконання ККР повинні стати предметом ретельного аналізу керівництвом та відповідними кафедрами закладу з метою виявлення недоліків у підготовці фахівців, розробки заходів по їх усуненню.

Відсоток успішності і якості знань з навчальних дисциплін кожного циклу підготовки розраховується та вноситься до зведеної таблиці. У відповідності до Ліцензійних вимог показник успішності повинен складати не менше 90%, а показник якості знань не менше 50%.

Порівняльні таблиці підписуються головою експертної комісії та експертами (при акредитації ВНЗ) або експертом з даного напрямку підготовки (спеціальності) при акредитації спеціальності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ГСВОУ - 12 Галузевий стандарт вищої освіти України. Освітньо-професійна програма підготовки магістра за спеціальністю специфічних категорій 8.0000010 "Управління фінансово-економічною безпекою підприємств, установ, організацій".
2. ГСВОУ- 07 Галузевий стандарт вищої освіти України. Засоби діагностики якості вищої освіти магістра за спеціальністю специфічних категорій 8.0000010 "Управління фінансово-економічною безпекою підприємств, установ, організацій".
3. Андрусенко С. І., Домніч В. І. Акредитація, Організація та проведення у вищих навчальних закладах України: Посібник / С. І. Андрусенко, В. І. Домніч. – К.: КУЕТТ, 2003. – 111с.
4. Гончаренко М.Ф., Свіжевська С.А., Акредитація від А до Я. Навчально-методичний посібник /М. Ф. Гончаренко, С. А. Свіжевська. – Д.: ДВНЗ «Національний гірничий університет», 2011. – 289 с.

ДОДАТОК А

ПРИКЛАДИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

ТЕСТИ ЗАКРИТОЇ ФОРМИ

- *Альтернативні* тестові завдання:

Визначте чи вірно наведені наступні судження і обведіть правильну відповідь (за правильну відповідь зараховується один бал):

Судження	Варіант відповіді	
1. Об'єктом управління фінансового менеджменту є фінанси та фінансова діяльність підприємства.	Так	Ні

- Тестові завдання з *множинним* вибором:

Зробіть правильний вибір із наведених альтернатив. Правильна відповідь за кожним пунктом оцінюється у один бал:

Фінансовий механізм підприємств це:

- 1) система управління їх фінансами;
- 2) організації фінансових відносин підрозділів підприємства;
- 3) формування грошових коштів;
- 4) аналітична робота визначення ефективного впливу оптимізації коштів на кінцеві результати.

- Тестові завдання з *простим множинним* вибором, відповідь на які будується за принципом *класифікації*:

Зробіть правильний вибір із наведених визначень. Правильна відповідь за кожним пунктом оцінюється у один бал:

- 1) Відношення чистого прибутку до середньорічної вартості власного капіталу є:

А. Рентабельність власного капіталу

Б. Вартість власного капіталу

- Тестові завдання з *множинним* вибором, відповідь на які будується за принципом *класифікації*:

Зробіть правильний вибір із наведених визначень. Правильна відповідь за кожним пунктом оцінюється у один бал:

Моментальний знімок фінансово - господарського стану суб'єкту господарювання на певну дату дає:

- 1) баланс (форма № 1);
- 2) звіт про фінансові результати (форма № 2);
- 3) звіт про рух грошових коштів(форма № 3);
- 4) звіт про власний капітал (форма № 4).

- Тестові завдання, у відповіді яких застосовано принцип *кумуляції* (використовують для повноти знань і умінь):

Виберіть із числа наданих найкращу відповідь. Правильна відповідь за кожним пунктом оцінюється у один бал:

Оцінка ділової активності суб'єкту господарювання характеризується:

- 1) Коефіцієнтами рентабельності;
- 2) Коефіцієнтами рентабельності і коефіцієнтами оборотності
- 3) Коефіцієнтами рентабельності, коефіцієнтами оборотності основних і оборотних засобів, терміном обороту

- Під час складання тестових завдань із множинним вибором можливі використання всіх вище перелічених принципів. Можлива і така конструкція:

Виберіть правильну (найповнішу) відповідь:

Класифікація підприємств як об'єктів фінансового менеджменту проводиться за:

- 1) формами власності;
- 2) організаційно-правовими формами діяльності;
- 3) галузевими ознаками;
- 4) чисельністю персоналу;
- 5) монопольного становища на ринку;
- 6) розмірами фактичних внесків акціонерів до статутного фонду;
- 7) стадіями життєвого циклу;
- 8) зареєстрованими потужностями СПД.

- Тестові завдання на відповідність:

Установіть відповідність у вигляді комбінації цифр і букв:

Основні моделі фінансового менеджменту:			
	<i>Автори</i>		<i>Моделі</i>
1	Модель Міллера – Орра	А	Оптимальна партія замовлень
2	Модель Уілсона	Б	Оптимальна сума грошових коштів на рахунку підприємств, витрати яких значно коливаються
3	Модель Гордона	С	Оптимальна сума грошових коштів на рахунку підприємств, витрати яких стабільні
4	Модель Баумоля	Д	Дохідність акцій

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ВІДКРИТОЇ ФОРМИ:

№1. Заповніть пропущені слова, вирази, числа, тощо

1. Коефіцієнт _____ характеризує залежність СПД від довгострокових зобов'язань (2).
2. Низький рівень фондівіддачі свідчить або про _____ рівень реалізації, або про занадто високий рівень _____ в _____ (3)

№2. Установіть правильну послідовність розрахунку окремих показників при прогнозуванні надходження і витрат грошових коштів, виходячи з планового обсягу реалізації продукції. (10 балів)

	Визначення планового обсягу реалізації продукції
	Розрахунок планової суми податкових платежів за рахунок доходу (входять в ціну продукції)
	Розрахунок планової суми податкових платежів за рахунок прибутку
	Розрахунок планової сум витрати грошових коштів по операційній діяльності
	Розрахунок планового коефіцієнту інкасації дебіторської заборгованості
	Розрахунок планової суми чистого грошового потоку
	Розрахунок планової суми надходження грошових коштів від реалізації продукції
	Розрахунок валового прибутку по операційній діяльності
	Розрахунок чистого прибутку від операційної діяльності
	Визначення планової суми операційних витрат по виробництву і реалізації продукції

№3. Умови виконання завдання: Дайте вірні відповіді:

1.	Рента (ануїтет) – це
2.	Модель Альтмана — це метод розрахунку
3.	Кредитор — це
4.	Капітал — це

№4. Перелічіть не менше 6 принципів складання фінансової звітності: (6 балів)

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	

№5 Використовуючи одно твердження виведіть інше:

Виведіть формулу рентабельності власного капіталу (модель Дюпона), виходячи з наведеної моделі рентабельності активів:

$$ROA = \frac{\Pi}{A}$$

№6. Визначте, що буде якщо..., вкажіть свою думку щодо наведеного

1. Підприємство вирішує питання щодо інвестування 18000 грн у проект, реалізація якого передбачає одержання за рік таких сум прибутку: за перший рік - 10000 грн., за другий рік - 8000 грн., за третій – 8000 грн. Середні ставки на ринку капіталу складають 30%. Визначте, чи варто вкладати кошти в цей проект за цієї умови? **(17 балів)**

ДОДАТОК Б

ТИТУЛЬНИЙ АРКУШ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О. М. БЕКЕТОВА

КАФЕДРА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ, ОБЛІКУ І АУДИТУ

КУРСОВА РОБОТА

з _____
(назва дисципліни)

на тему: _____
_____

Студента (ки) _____ курсу _____ групи
напряму підготовки _____
спеціальності _____

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник _____

_____ (посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

м. _____ - 20 __рік

ДОДАТОК В

Напря́м підготовки _____

Факультет _____

ВІДОМІСТЬ № _____
результатів виконання студентами групи _____
комплексної контрольної роботи _____

з дисципліни _____

Дата проведення ККР « _____ » _____ 201 X року

Екзаменатор _____

Експерт _____

№	Прізвища, ініціали студентів	Оцінка за виконання ККР під час самоаналізу	Оцінка за виконання ККР під час акредитаційної експертизи	Підпис екзаменатора	Підпис експерта

**Узагальнені результати виконання
комплексної контрольної роботи
студентами групи**

Факультету Економіки та підприємництва	
Під час проведення самоаналізу	Під час акредитаційної експертизи
Всього студентів в групі	Всього студентів в групі
Не з'явилися на ККР (%)	Не з'явилися на ККР (%)
3 них: - з поважної причини (%)	3 них: - з поважної причини (%)
- без по важної причини (%)	- без поважно ї причини
Всього писали ККР (%)	Всього писали ККР (%)
3 них отримали: «відмінно» (%)	3 них отримали: «відмінно» (%)
«добре» (%)	«добре» (%)
«задовільно» (%)	«задовільно» (%)
«незадовільно» (%)	«незадовільно» (%)
Середній бал	Середній бал
Абсолютна успішність %	Абсолютна успішність %
Якість навчання %	Якість навчання %
Декан _____ ФІБ	Екзаменатор _____ ФІБ
«_____» _____ 201Хроку	«_____» _____ 201Хроку
	Експерт _____ ФІБ
	«_____» _____ 201Хроку

Короткий аналіз знань, вмінь та навичок студентів

ДОДАТОК Д
(Приклад)

МІНІСТЕРСТВО СВІТИ НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
ІМЕНІ О.М. БЕКЕТОВА

Факультет Економіки та підприємництва

Кафедра фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту

Комплексна контрольна робота

Дисципліна «Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки на підприємстві»

Спеціальність 8.18010014 «Управління фінансово-економічною безпекою»

Спеціалізація: 2414.2 «Професіонал з питань фінансово-економічної безпеки»

Загальна кількість балів – 100 (100%)

Змістовний модуль 1. Економічний ризик та методи його вимірювання – 50 (50%)

Змістовний модуль 2. Обліково-аналітичне забезпечення функціонування системи економічної безпеки на підприємстві – 50 (50%)

Прізвище, ім'я, по – батькові студента _____

Курс _____ група _____

Початок роботи _____ год. _____ хв.

Завершення роботи _____ год. _____ хв.

Варіант №

Завдання

Змістовний модуль 1.

Назва змістовного модуля – (%)

ЧАСТИНА 1 (БАЛИ).

Репродуктивний рівень пізнання.

Завдання 1

Завдання 2

Завдання	1	2
Відповіді		

ЧАСТИНА 2 (БАЛІВ)

Алгоритмічний рівень пізнання

Завдання 1

Завдання 2

Завдання	1	2
Відповіді		

ЧАСТИНА 3 (БАЛІВ)

Творчий та частково творчий алгоритмічний рівень пізнання.

Завдання 1

Завдання 2

Завдання	1	2
Відповіді		

ЧАСТИНА 4 (БАЛІВ)*Творчий рівень пізнання**Завдання 1*

<i>Завдання</i>	<i>1</i>
<i>Відповіді</i>	

Оцінка	Викладачі		Експерти	
	Прізвище	Підпис	Прізвище	Підпис

Навчальне видання

**МЕТОДИКА РОЗРОБЛЕННЯ ЗАСОБІВ ДІАГНОСТИКИ ЯКОСТІ
ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ**

Укладач: **ГОРДІЄНКО** Наталія Іванівна

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *Є. Г. Панова*

План 2014, поз. 533М

Підп. до друку 24.06.2014 р.
Друк на ризографі
Тираж _____ пр.

Формат 60x84/16
Ум. друк. арк. 1,1
Зам. №

Виконавець і виготовлювач:

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@kname.adu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК 4705 від 28.03.2014 р.